Mafunzo Ya Namna Ya Kuwahudumia Watoto Yatima Na Wanoishi Katika Mazingira Hatarishi

Mradi wa ushirikiano wa ustawi wa jamii kuhusu UKIMWI kwa ajili ya watoto yatima na waishio katika mazingira hatarishi Tanzania.

Siku ya 5
Kutengeneza Mpango wa Huduma

Mchakato Wa Ustawi Wa Jamii Kwa Ajili Ya Kuwahudumia Watoto Yatima Na Wale Walio Yatika Mazingira Hatarishi, Walioathiriwa/Walioathirika Na Ukimwi

1.Kuwafikia na kuwatambua
2.Kujenga mahusiano na watoto na familia
3.Kufanya Tathmini ya mahitaji na uwezo uliopo

Mchakato wa Huduma Za Ustawi Wa Jamii Kwa Watoto Yatima/Waishio Katika Mazingira Hatarishi Na Ambao Wameathirika/Kuathiriwa Na VVU/UKIMWI

4. Kutengeneza mipango ya huduma: ambayo ni pamoja na mitandao, utambuzi na kutoa rufaa kwenye vyanzo vingine vya huduma.
5.Kutoa huduma na misaada mingine ilio ndani ya uwezo wa shirika/Taasisi yako.
•Kuwasaidia watoto yatima/waishio katika mazingira hatarishi ambao wameathirika/kuathiriwa na VVU/UKIMWI
•Kutoa ushauri nasaha kwa watoto yatima/waishio katika mazingira hatarishi ambao wameathirika/kuathiriwa na VVU/UKIMWI na familia. zao.
•Kuibua mifumo saidizi kwa ajili ya watoto yatima/waishio katika mazingira hatarishi ambao wameathirika/kuathiriwa na VVU/UKIMWI na familia zao
6.Kuendeleza kesi menejimenti, utetezi na ufuatiliaji

Malengo

•***Mwisho wa siku msaidizi ustawi wa jamii ataweza:***
•Kutengeneza mpango wa huduma pamoja na hatua za utekelezaji
•Elezea dhana ya uratibu wa huduma na kesi menejimenti pamoja na watoto waishio katika mazingira hatarishi na familia zao hususani kuhusiana na VVU
•Baini, tengeneza na kudumisha mtandao wa rasilimali kwa ajili ya watoto waishio katika mazingira hatarishi na familia zao.
•Baini wadau wengine ambao wanaweza kushirikishwa katika kutengeneza mpango wa huduma kama vile walimu, wahudumu wa afya
•Baini majukumu ya wadau wengine katika kutoa huduma
•Onyesha stadi za kuendesha mkutano wa kisa mzuri

Toka Tathmini Mpaka Mpango Wa Utoaji Wa Huduma

Tathmini– Kuchambua taarifa zilizopo kuhusu mahitaji na uwezo wa mteja

↓

Kutengeneza Mpango

↓

Kutekeleza Mpango

↓

Ufuatiliaji→ kubadilisha mpango kama itahitajika

Maana Ya Kesi Menejimenti

(Tafsiri)

•Kesi menejimenti ni mbinu ya msingi kwa msaidizi ustawi wa Jamii katika kuwasaidia watoto yatima/walio katika mazingira hatarishi pamoja na familia zao.

•Lengo ni kuleta mabadiliko mazuri na ya kudumu katika maisha ya watu walio katika matatizo mbalimbali.

•Watoto yatima na waishio katika mazingira hatarishi wana mahitaji na matatizo mbalimbali ambayo hayawezi kutatuliwa na chanzo kimoja cha huduma.

•Kwa hiyo, kesi menejimenti ni kutawala utoaji wa huduma za jamii mbalimbali kwa lengo la kuboresha hali ya maisha ya mtoto na familia yake kwa ujumla.

Miongozo Ya Ufanisi Katika Kesi Menejimenti

•Mwitiko wa haraka kwa mteja

•Mahusiano thabiti ya kikazi na wateja na mifumo mingine.

•Kuwasiliana na mteja mara kwa mara

•Kutoa huduma endelevu kuanzia kujenga mahusiano mpaka ufuatiliaji

Kutengeneza Mpango

•Kutokana na tathmini uliyofanya, baini huduma zinazohitajika

•Fanyia kazi masuala ya dharura na ya kipaumbele

•Angalia huduma iliyopo kw akila hitaji

Mwongozo Wa Kupanga

- Chagua huduma zinazoweza tatua mahitaji muhimu ya mtoto
- Huduma iendane na hali ya mtoto na familia
- Leta huduma zinazohitajika tu
- Hakikisha unazingatia nadharia ya uwezo wa wateja

Mfumo Wa Kiekolojia

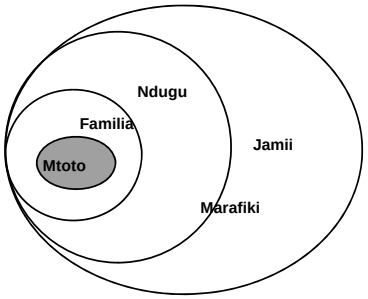

Maeneo ya tathmini
1. Makazi
2. Saikolojia
3. Elimu na Maarifa
4 Afya
5. Chakula na lishe
6. Uboreshaji Uchumi
7. Ulinzi

Mpango Wa Huduma

Jina la mtoto/familia: _____
Taarifa za Mawasiliano_____
Msaidizi Ustawi _____ Tarehe:_____

Mahitaji na Huduma	Lengo	Mkakati	Rufaa Jina na taarifa za mawasiliano	Muda (tarehe)	Ufuatiliaji	Maoni

*Maeneo ya huduma: 1. Makazi, 2Saikolojia, 3. Elimu na Maarifa, 4. Afya Chakula na Lishe; 6. Uboreshaji Uchumi; 7. Ulinzi

Mpango Wa Huduma

Jina la mtoto/familia: _____
Taarifa za Mawasiliano_____
Msaidizi Ustawi _____ Tarehe:_____

Mahitaji na Huduma *	Lengo	Mkakati	Rufaa Jina na taarifa za mawasiliano	Muda (tarehe)	Ufuatiliaji	Maoni
Mtoto ni mpweka (2. Saikolojia)	Kuongeza kujichanganya na wenzake	■ Msaidie mtoto kutengeneza orodha ya vitu na watu anaopenda kuwa nao ■Mshirikishe mtoto kwenye kazi za vikundi kwenye jamii	Toa rufaa kwa kituo cha kijamii Mawasiliano	Wiki 2		
Matatizo shuleni (3 Elimu na Maarifa)	Hudhuria shule mara kwa mara	■Toa ada ya shule na mahitaji mengine ya shule ■Kutana na uongozi wa shule kujua tatizo na suluhu	Mkutano wa Kisa na uongozi wa shule	Wiki 3		
Matatizo ya Kiafya (4. Afya)	• Shughulikia matatizo ya ngozi • Chunguza kama kuna hatari ya VVU • Fanya vipimo vya afya	•Tembelea kituo cha afya •Unasihi kuhusu matatizo ya kiafya	Kituo cha Afya	Tembelea kituo cha afya ndani ya wiki 1 Fuatilia		

*Maeneo ya huduma: 1. Makazi, 2Saikolojia, 3. Elimu na Maarifa, 4. Afya Chakula na Lishe; 6. Uboreshaji Uchumi; 7. Ulinzi

Mkutano Wa Kisa: Kwanini Mkutano Wa Kisa?

- Saidia kufafanua hali halisi ya mtoto na familia pamoja na tabia ya mtoto
- Kukubaliana juu ya hatua za kuchukua
- Inasaidia kutengeneza mpango wa huduma

Mkutano Wa Kisa

- Mkutano unaoendeshwa na msaidizi [ustawi kujadili matatizo ya mtoto na familia na kutengeneza mpango wa huduma
- Nani anashiriki?
- Wazazi na mtoto (kama umri unaruhusu)
- Msaidizi Ustawi
- Watoa huduma wengine
- Walezi wengine

Hatua Za Kuendesha Mkutano

- Kuwasilisha muhtsari wa kisa: Taarifa za muhimu kuhusu mtoto na familia
- Kujadili mtoto na familia
- Kutengeneza na kuchagua mbinu za utekelezaji: Mpango wa huduma
- Kufanya majumuisho
- Kuhitimisha

Kutekeleza Mpango

- Utekelezaji lazima uende kwa utaratibu
- Utekelezaji hutegemea taarifa sahihi za tathmini na vyanzo vya rufaa
- Ni muhimu kuratibu huduma kwa mtoto na familia vizuri hususan pale ambapo kuna wadau zaidi ya mmoja wanaotoa huduma kwa mtoto na familia hiyo

Kutekelaza Mpango

- Mpango wa huduma unaweza kubadilika baada ya muda kufuatana na kubadilika kwa hali ya familia
- Toa taarifa za mtoto na familia kwa idhini yao tu
- Makubaliano yatokane na taarifa shirikishi na idhini ya familia (K.m kupitia Mkutano wa kisa, maelewano yasiyo rasmi au wakati wa kufanya tathmini)

Kutambua Vyanzo Na Kuwapa Wateja Rufaa Kwenda Vyanzo Vingine Vya Huduma

Chanzo: Project HOPE HELP Project, 2006

Ni Vipi Baadhi Ya Vyanzo Vya Huduma Kwa Watoto Waishio Katika Mazingira Hatarishi Na Familia Zao?

Bungua Bongo

Vyanzo Vya Huduma

Shule
Vituo vya afya
Zahanati
Idara ya Ustawi wa Jamii
Nyumba za ibada
Kamati za watoto wanaoishi katika mazingira hatarishi

Kamati za UKIMWI za Wanajamii
Wafanya biashara
Watoa huduma vijijini
Waelimishaji afya
Wafanyakazi wa kujitolea.
Taasisi zisizo za kiserika

Vyanzo Vya Huduma

Mashirika ya huduma za Ukimwi
Makundi ya mshikamano
Taasisi za kidini
Vikundi vya kusaidiana
Jumuiya za kijamii za kuzikana, kimkoa n. k.
Mpango wa chakula

AZISE
Polisi
Vituo vya watoto yatima
Mipango ya huduma kwa watoto
Makundi rika
Na wengineo??

Ni Nini Majukumu Ya Msaidizi Ustawi Katika Mfumo Wa Utoaji Huduma?

- Kuratibu huduma
- Kuhamasisha familia, marafiki, vikundi vya kijamii
- Kutoa Huduma
- Kutengeneza rasilimali
- Kutengeneza mitandao
- Kutumia mitandao kama rasilimali
- Kuwa kama rasilimali ya mtandao

Rasilimali Na Kutoa Rufaa:

- Msaidizi Ustawi anapaswa kujua vyanzo vya huduma vilivyopo kwa ajili ya kutoa rufaa
- Huduma na vyanzo vya huduma hubadilika mara kwa mara
- Washirikishe wasaidizi ustawi na watoa huduma wengine taarifa za vyanzo vya huduma vilivyopo

Msaidizi Ustawi Anawezaje Kufanya Kazi Na Watoa Huduma Wengine?

Bungua Bongo

Msaidizi Ustawi Anawezaje Kufanya Kazi Na Watoa Huduma Wengine?

- Kuendesha mkutano wa kisa
- Tumia fomu ya msaidizi ustawi kwa ajili ya kupanga huduma kwa mteja
- Kuwasiliana na watoa huduma wengine mara kwa mara
- Wasiliana mara kwa mara na familia

Kufikia Vyanzo Vya Rufaa

- Msaidizi ustawi anapaswa kujufunza jinsi ya kuvikia vyanzo vya rufaa mapema iwezekanavyo
- Huduma nyingi huitaji mtu awe na vigezo fulani ili kuweza kufaidi huduma. Ni kazi ya msaidizi ustawi kujua hivyo vigezo

Mwongozo Wa Kutoa Rufaa

- Hali ya dharura
- Kazi ya msaidizi ustawi ni kusaidia mtoto na familia wakati wa matatizo
- Watoto ambao hawana uwezo wa kukabiliana na hali kikamilifu wapelekwe kwa afisa ustawi wa jamii au watoa huduma wengine kama vile kliniki, na kuwaunganisha na jamii pale ambapo msaada zaidi hauihitajiki

Mwongozo Wa Kutoa Rufaa

Masuala ya Kiafya

- Watoto na familia zenye mahitaji ya huduma za kiafya wapewe rufaa ya kwenda kwenye kituo cha afya
- Kazi ya msaidizi ustawi ni kuhakikisha ya kwamba mtoto au familia zenye mahitaji ya kiafya ya haraka wanaunganishwa na huduma za afya sahihi kulingana na mahitaji yao

Dondoo Kuhusu Rasilimali

Weka orodha ya huduma zilizopo katika eneo lako zikionyesha:

•Mashirika au programu na huduma zinazotolewa

• Mashirika ambayo watu hawana mazoea nayo lakini ambayo wewe unaweza kuyatumia kwa ajili ya wateja wako.

Je Unazijua Rasilimali Zako?

•Makazi
•Fedha
•Usafiri
•Huduma za kusaidia kukabiliana na ulevi na kutumia madawa

Je Unazijua Rasilimali Zako?

•Msaada wa kisheria
•Saikolojia
•Nyingine??????

Kujenga Mtandao Wa Rasilimali

1. Kusanya taarifa juu ya huduma zilizopo kwenye jamii yako
- Kwenye orodha yako jumuisha pia mashirika ambayo yanatoa huduma za msingi kwa watoto na familia K.m chakula, malazi, afya, elimu, nk
- Jumuisha pia asasi au wato ambao wanatoa huduma endelevu kama vile matibabu ya muda mrefu, unasihi, n.k

Kujenga Mtandao Wa Rasilimali

2.Jitambulishe pamoja na msimazi wako kwa mashirika yayotoa huduma katika eneo lako
3.Eleza kikamilifu majukumu ya msaidizi ustawi katika kufanya kazi na watoto waishio katika mazingira hatarishi
4.Pata taarifa kamilifu kuhusu vigezo vya huduma na ni nani anaweza kupata hizo huduma

Jenga Nguvu Ya Kumi!!!

Baadhi Ya Miongozo Ya Kufanya Kazi Na Makundi Mengine Katika Jamii

- Mawasiliano
- Kubadilishana taatifa na habari
- Kushrikiana katika kufanya maamuzi
- Kujenga mtandao
- Inaweza kuwa:
- Rasmi kwa kutumia mkataba wa makubaliano
- Makubaliano yasiyo rasmi ya kushirikiana
- Kila mtu ni msaada kwa mwingine!

Zoezi La Kutengeneza Ramani Ya Rasilimali

Zoezi La Ramani Ya Rasilimali: Kaeni Kwenye Makundi Ya Watu 8 Kutoka Eneo Moja. Chagueni Katibu Wa Kuwasilisha

- Ni zipi baadhi ya rasilimali zilizopo katika jamii yako kwa ajili ya watoto yatima na waishio katika mazingira hatarishi ?
- Kwa kutumia karatasi kubwa, chora ramani au picha ya kuonyesha maeneo ya rasilimali zilizopo kwenye jamii yako
- Weka hizi rasilimali kwenye karatasi
- Je zinahusianaje? Chora mshale (→)
- Wekeni ramani yenu kwenye ukuta
- Wasilisheni darasani
- Jadilianeni

Mfano Kutoka Nigeria! Ramani Ya Rasilimali

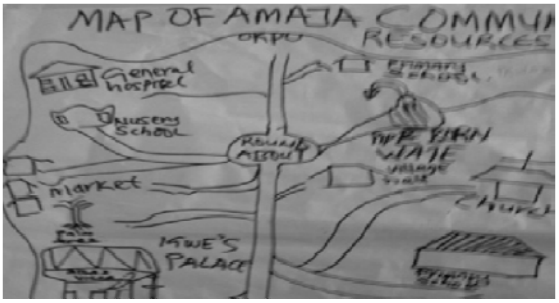

Kazi Ya Kikundi: Kuendesha Mkutano Wa Kisa Na Kutengeneza Mpango Wa Huduma

- Teueni katibu wa kuwasilisha
- Jigaweni kwenye makundi ya watu 4-5
- Igizeni kama mteja, mwanaafamiklia, msaidizi ustawi, mwanajamii, shule, NGO, n.k
- Endesha mkutano wa kisa kwa ajili ya kutengeneza mpango wa huduma
  - Wasilisha taarifa kuhusu mteja na za tathmini
  - Tengeneza mpango wa huduma kwa kutumia rasilimali zilizopo kwenye jamii

Kazi Ya Kikundi: Kuendesha Mkutano Wa Kisa Na Kutengeneza Mpango Wa Huduma

- Kila kikundi kiwasilishe
  - Maelezo kwa ufupi ya tatizo la mteja
  - Walau sehemu 2 za mpango wa huduma
- adilini mambo ya muhimu ambayo mmejifunza kuhusu kutumia taarifa za tathmini kutengeneza mpango wa huduma

Mrejesho Wa Majadiliano

Matunzo Binafsi, Msaada Na Kuepuka Uchovu.

Chanzo: Linsk, Steinitz, et al., Caring for Yourself So You Can Care for Others, Catholic AIDS Action, Namibia, 2001

Kutengeneza Mpango Wa Kujitunza

Kuwa msaidizi ustawi kunahitaji nguvu nyingi sana ili kuweza kuwahudumia watoto pamoja na familia zao. Ni kama vile kuwasha moto

- Usipouchochea utazimika na hivyo kutokuwa na nguvu tena
- Kama wasaidizi ustawi hawapatiwi msaada (mafuta) na kupumzika basi watazimika

Bungua Bongo: Je Msaidizi Ustawi Anawezaje Kupata Mafuta Na Msaada?

- Ni vipi vyanzo vya msaada kwa ajili ya wasidizi ustawi?
  - Taarifa
  - Kujitunza
  - Mengine???

Kwanini Wasaidizi Ustawi huchoka?

- Watu wengi wanahitaji msaada na mara nyingine mahitaji ya watoto walio katika mazingira hatarishi na familia zao yanaweza kuwa mazito
- Wasaidizi ustawi wamefundishwa kuwa wasikilizaji wazuri na watu wa msaada
- Kadiri unavyomudu majukumu yako ndivyo majitaji yanaongezeka na vilevile uwezekano wa kuchoka

Mambo Mengine Yanayoweza Kuchochea Uchovu Wa Wasaidizi Ustawi

- Endapo hawana msaada kazini na nyumbani
- Endapo wana uchovu au wamelewa na mambo mengi
- Endapo wana matatizo kwenye maisha yao wenyewe
- Endapo hawashirikishi wenzao mambo yanayowasibu, hofu au masuala mengine
- Endapo hawawezi kutatua matatizo ya familia wanazofanya nazo kazi na hivyo kuanza kukata tamaa

Zoezi: Nani Wa Msaada Kwetu?

- Nani anakupatia misaada muhimu? Chakula, makaazi, an amahitaji mengine ya lazima?
- Nani hukusaidia unapohitaji kuazima kitu?
- Ni nani hukusaidia unapoumwa na unahitaji uangalizi?
- Ni akina nani tunaowambia habari zetu binafsi
- Ni akina nani, tunaowaambia tunavyojisikia
- Ni akina nani wanaweza kutusaidia kupata ahueni.

Je Tunapata Wapi Msaada?

- Nyumbani
- Kanisani
- Kwenye familia
- Shughuli za kijamii
- Mtaani kwetu-kwenye mgahawa
- Kazini

Uchovu Hutokea Endapo

- Hakuna tena vichocheo.
- Uchovu kwa watoa huduma husababisha kupungua kwa uwezo wa utoaji huduma.
- Sababu za kitabia na za kihisia kwa mfano:
- Kutojisikia kuendelea na utoaji huduma
  - Kujisikia kuzidiwa na mahitaji ya huduma.

Dalili Za Uchovu

•Kupotelewa mara nyingi– katika familia, kazini au pote.
•Kupungukiwa na uwezo wa kutumia mbinu asilia za kutatua tatizo.
•Kuongezeka kwa msongo kunakopelekea kuepo kwa dalili za kimwili na kihisia.
•Upungufu wa furaha katika maisha.

Kuzuia Na Kupambana Na Uchovu

•Tambua matatizo yanayoibuka na tafuta msaada mapema
•Tambua hisia zako. Unajisikiaje kuhusu kazi unayoifanya?
•Tenga muda wa kuzungumza na wafanyakazi wenzako, marafiki au familia

Kuzuia Na Kupambana Na Uchovu

•Tambua mchakato wa simanzi na madhara yake.
•Tumia njia muafaka za kuendana na mazingira na simanzi

Jinzi Ya Kutengeneza Mpango Wa Kuzuia Uchovu

•Kubadilishana taarifa kuhusu uchovu mara kwa mara.
•Uzoefu mpya husaidia kupunguza uchovu husababisha kupungukiwa na uchovu.
•Pumzika ili kupata nguvu za kupambana na uchovu.
•Tambua mafanikio yako

Kutengeneza Mipaka

- Ipi ni mipaka ya matunzo?
  - Mipaka ya mpango uliopo
  - Mipaka yako mwenyewe
  - Kuepuka kujidhuru wenyewe na wengine.

Kujiwekea Mipaka

- Elewa kwa uhakika muda gani utatumia
- Elewa kwa uhakika kipi utafanya na kipi hutafanya
- Elewa kwa uhakika uhusiano upi umekubalika

Kuweka Mipaka

- Kusema hapana bila kumuudhi mteja
- Kusaidia kutafuta chanzo kingine cha huduma (Rufaa)
- Kuepuka maeneo ambayo ni hatari kwa usalama
- Kujadili mada chache

Je Mambo Yafuatayo Yako Ndani Au Nje Ya Mipaka

- Mteja anamuuliza mfanyakazi wa kujitolea kuja saa 8 usiku kwa ajili ya tatizo la kifamilia.
- Mteja anamuuliza mwajiriwa ili kutoa chakula kwa familia yake.
- Mteja anamuuliza mfanyakazi wa kujitolea kwenda naye kwenye starehe.
- Mteja anamuuliza mwajiriwa ili amsaidie kutatua ugomvi wa kifamilia.

Ndani Ya Mipaka Au Neje Ya Mpika

- Mteja anamuuliza mfanyakazi wa kujitolea kumsaidia kwenda kliniki
- Mteja anamfuata mwajiriwa popote anapokwenda.
- Shirika limemuomba mwajiriwa kufanya kazi kwa siku 3 mchana na usiku.

Mpango Wa Kujihudumia

- **Nani hukusaidia:**
  - **Kusaidia kazi**
  - **Kujisikia/msaada wa kuongea**
- **Ni wapi utapata msaada**
  - **Sehemu za msaada**
- **Kuangalia/Zingatia**
  - **Msongo**
  - **Mafanikio**
  - **Matatizo**

- **Kipi kinasaidia**
  - **Ongea**
  - **Vitendo**
  - **Kusaidiana kazi**
  - **Mapumziko**
- **Kupata mikopo**
  - **Mikopo binafsi**
  - **Mikopo kutoka kwa wengine**

Mpango Wa Kujitunza Wa Msaidizi Ustawi

- Kuelewa
- Kuchunguza hisia
- Mgawanyo wa kazi
- Kutengeneza mpango wa kukabiliana na hali
- Kutengeneza mpango wa kujitunza
- Kufurahia mafanikio

Mpango Wa Huduma Kwa Watoa Matunzo

- Kuelewa
  - Je, tuna uelewa wa kuifanya kazi
  - Kutokuwepo kwa uelewa kunasababisha msongo zaidi
  - Kuinua uelewa
    - Mafunzo
    - Kusoma
    - Kupata ushauri

Kutengeneza Mpango Wa Huduma

- Hisia.
- Kuona jinsi tunavyojisikia
- Kuonyesha tunavyojisikia
  - Kwako mwenyewe
  - Kwa wengine
- Kubadilisha hisia ziwe katika vitendo chanya

Kutengeneza Mpango Wa Huduma

- ***Mgawanyo wa kazi***
  - Tunaweza kusaidiana?-Mkubaliane – nitafanya hiki na wewe utafanya sehemu iliyobaki.
  - Uwe muwazi katika jambo ambalo huwezi kulifanyaUfahamu jambo gani huwezi kufanya?
  - Kipi kinahitajika kufanyika wakati gani?

Mpango Wa Huduma Kwa Watoa Matunzo

- ***Ni mpango upi wa kumwezesha mtu kuendana na kukubali hali halisi***
  - Kijitunza wenyewe
  - Wazo la kupumzika
  - Kushirikisha wengine katika hali ya msongo – mwingine ajue matatizo yako, kubali kupotelewa.
  - Kutumia njia kupunguza msongo: mazoezi, “meditesheni”, kupunguza chakula, n. k.

Mpango Wa Huduma Ya Watoa Matunzo

- ***Kujitunza mwenyewe – kujitunza mwenyewe ili uweze kuwatunza wengine.***
- Muda
- Huduma kwa jamii - mpate mtu atakeyekusikiliza
- Utegemezi - yupi atakutegemeza wakati unahitaji msaada wa mtu.
- Kuwa na mitandao.

Kufurahia Mafanikio

- Tunaweza kuwa wasaidiaji wazuri hata kama tuko katika huzuni na hali ya kupungukiwa.
- Haja ya kuona jinsi tunavyosaidia
- Haja ya
  - Matumaini
  - Maana ya kazi

Kuwasaidia Watoa Matunzo

- Sherehe
- Kushirikishana
- Zawadi